

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/242/2018
Identifikačné číslo spisu: 5816206071
Dátum vydania rozhodnutia: 31.10.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Mária Trubanová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:5816206071.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ I. Y., rod. V., bývajúcej v I., 2/ A. J., rod. V., bývajúcej v I., 3/ U. V., bývajúceho v I., žalobcovia 1/ až 3/ zastúpení advokátom JUDr. Miroslavom Bachyncom, s o sídlom v Podbieli 177, proti žalovaným 1/ E. V., bývajúcemu v W., 2/ E. V., bývajúcemu v I., žalovaní 1/ a 2/ zastúpení advokátom JUDr. Petrom Machajom, so sídlom v Dolnom Kubíne, Radlinského 47, o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, vedenom na Okresnom súde Námestovo pod sp. zn. 4 C 3/2016, o dovolaní žalobcov 1/ až 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo 6. júna 2018 sp. zn. 7 Co 132/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovaní 1/ a 2/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Žiline (ďalej aj ako „odvolací súd“) na odvolanie žalobcov 1/ až 3/ rozsudkom zo 6. júna 2018 sp. zn. 7 Co 132/2018 potvrdil ako vecne správny napadnutý rozsudok Okresného súdu Námestovo (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) z 1. decembra 2017 č. k. 4 C 3/2016 -108, ktorým súd prvej inštancie zamietol žalobcu žalobcov 1/ až 3/ na určenie vlastníckeho práva - že ich právny predchodca nebohý E. V., nar. D., ktorý zomrel dňa 9. marca 2000, nadobudol vlastnícke právo k žalovaným nehnuteľnostiam (spoluvlastnícke podiely na pozemkoch špecifikovaných v žalobe) na základe vydržania. Odvolací súd vo výrokovej časti priznal žalovaným 1/ a 2/ proti žalobcom 1/ až 3/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. V odôvodnení svojho rozhodnutia odvolací súd uviedol, že zhodne s názorom súdu prvej inštancie dospel k záveru, že žalobcovia 1/ až 3/ na základe dôkaznej iniciatívy nepreukázali podmienky nadobudnutia vlastníctva vecí k žalovaným pozemkom vydržaním. Pokiaľ žalobcovia 1/ až 3/ v podanej žalobe tvrdili o „ponechaní držby“ Y. V. od kupujúcich L. S. a R. S., rod. Y., nezodpovedá výsledkom vykonaného dokazovania, na základe ktorých by bolo možné vyvodiť, že uvedenej právnej predchodkyňi žalobcov 1/ až 3/ svedčí nejaký oprávnený nadobúdaci titul. Je to aj priamo v rozpore s podmienkami nadobudnutia vlastníckeho práva podľa tzv. „uhorského práva“, keďže nadobúdanie vlastníctva na základe vydržania do 10. januára 1951 (do nadobudnutia účinnosti tzv. Stredného občianskeho zákonníka) malo prísny intabulačný charakter, čo

znamená, že do uvedeného obdobia mal zápis vlastníckeho práva v pozemkovej knihe konštitutívny charakter. Obdobne je možné hodnotiť aj nadobúdaci titul k časti nehnuteľností, ktoré mala právna predchodkyňa žalobcov 1/ až 3/ nadobudnúť od R. V., ktorý sa mal odsťahovať do S. a od ktorého mala Y. V. nadobudnúť vlastníctvo neformálnou darovacou zmluvou. Pre posúdenie dôvodnosti žaloby žalobcov 1/ až 3/ na určenie vlastníckeho práva na základe vydržania k žalovaným pozemkom nebolo z hľadiska vyhodnotenia skutkových okolností podstatné ani to, že k žalovaným parcelám osvedčili vlastnícke právo žalovaní 1/ a 2/ na základe Osvedčenia vyhlásenia o nadobudnutí vlastníckeho práva vydržaním, Notárskou zápisnicou N 226/2009, NZ 29571/2009 z 3. septembra 2009 a Notárskou zápisnicou č. N 13/2011, NZ 994/2011 zo dňa 14. januára 2011. Zmyslom podanej žaloby z hľadiska dosiahnutia úspechu v konaní tým, že by súd žalobe vyhovel, bolo, že žalobcovia 1/ až 3/ boli povinní (ak chceli byť v spore úspešní) preukázať, že na ich strane nastali podmienky pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním. Uzavrel, že v danom prípade, vychádzajúc z výsledkov vykonaného dokazovania, pokiaľ žalobcovia 1/ až 3/ v konaní dôkazné bremeno pri preukazovaní podmienok nadobudnutia vlastníckeho práva nepreukázali, správne súd prvej inštancie ich žalobu ako nedôvodnú zamietol. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku č. 160/2015 Z.z. (ďalej len „CSP“).

2. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia 1/ až 3/ (ďalej aj ako „dovolatelia“) dovolanie. Navrhli, aby dovolací súd podľa § 243b ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (zákona č. 99/1963 Z.z. účinného do 30. júna 2016 - poznámka Najvyššieho súdu Slovenskej republiky) rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a zaviazal žalovaných 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne k náhrade trov dovolacieho konania. Nesúhlasili s právnym názorom odvolacieho súdu (ako aj súdu prvej inštancie), že nepreukázali podmienky nadobudnutia vlastníctva ich právneho predchodcu vydržaním. Dovolanie opreli o ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, a teda že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Namietali rozpor právneho názoru súdov nižších inštancií s § 130 Občianskeho zákonníka. Zotrvali na názore, že ak žalovaní tvrdili, že ako žalobcovia nepreukázali, že by ich právni predchodcovia nadobudli spoluvlastnícke podiely k nehnuteľnostiam zákonným spôsobom, tak to bolo práve naopak, lebo práve žalovaní pri uvedení dôvodov pri osvedčovaní vlastníctva k pozemkom, ktoré sú zároveň predmetom žalobného návrhu postupovali v rozpore so zákonom, hlavne z dôvodu, že nikdy nemali pozemky v držbe, čo je základný predpoklad pri vydržaní vlastníckeho práva. Uviedli, že nadobudnutie spoluvlastníckych účastí v nehnuteľnostiach na základe neformálnej zmluvy ich právnym predchodcom neb. E. V. v decembri 1953 bolo dobromyseľným užívaním dlhodobým, nerušeným až do dňa jeho smrti D.. S poukazom na bod 18. nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „SR“) č. I. ÚS 151/2016 z 3. mája 2017 akcentovali, že dobrú vieru nadobúdateľa (ich právneho predchodcu) pri nadobúdaní vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam je všeobecný súd povinný dôsledne posúdiť s ohľadom na individuálne okolnosti každého prípadu, tiež, že je rozdiel medzi konaním o určenie vlastníctva a konaním, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi; v oboch prípadoch však musia byť uvedené princípy ochrany dobrej viery dobromyseľného nadobúdateľa chránené rovnakým spôsobom. Podľa názoru dovolateľov bolo povinnosťou odvolacieho súdu ústavne konformným spôsobom sa vysporiadať s nadobudnutím vlastníckeho práva ich právneho predchodcu, ktorý mal nehnuteľnosti v držbe, na základe jeho dobrej viery, čo odvolací súd neurobil, preto sa napadnutým rozsudkom odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a Ústavného súdu SR.

3. Žalovaní 1/ a 2/ v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalobcov 1/ až 3/ navrhli, aby dovolací súd dovolanie ako nedôvodné zamietol a priznal im trovy dovolacieho konania v plnom rozsahu.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na odôvodnenie uvedeného záveru dovolací súd uvádza nasledovné:

5. Najvyšší súd už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 opakovane (viď napríklad sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 308/2016, 5 Cdo 255/2014) uviedol, že právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zabezpečenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým

obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred civilným súdom, vrátane dovolacieho konania (m. m. I. ÚS 4/2011).

6. Aj po zmene právnej úpravy civilného sporového konania (vrátane dovolacieho konania), ktorú priniesol CSP v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou, treba dovolanie naďalej považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (k tomu porovnaj napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

7. Prípustnosť dovolania sa v novej právnej úprave v porovnaní s úpravou účinnou do 30. júna 2016 zásadným spôsobom zmenila. Právna úprava civilného sporového konania účinná od 1. júla XXXX nanovo a v porovnaní s predchádzajúcou úpravou odlišne (prísnejšie) formuluje náležitosti dovolania. Oproti úprave účinnej pred týmto dňom ide ďalej v tom zmysle, že nevyžaduje len to, aby bol dovolateľ [fyzická osoba, ktorá nemá právnické vzdelanie (poznámka dovolacieho súdu: ďalší text tohto uznesenia sa týka takéhoto dovolateľa)] zastúpený advokátom, ale aj to, aby už podané dovolanie bolo spísané advokátom (§ 429 ods. 1 veta druhá CSP). Zmyslom tejto právnej úpravy je vytvoriť v civilnom sporovom konaní procesný filter na zjavne neopodstatnené, neprípustné, protirečivé alebo rozporuplné dovolania a zabezpečiť, aby podané dovolanie malo všetky potrebné náležitosti.

8. Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

9. Podľa § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

10. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

11. Podľa § 432 ods. 1 a 2 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

12. Z citovaných zákonných ustanovení je zrejmé, že na to, aby mohol dovolací súd podrobiť dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, uvedeného pod písmenom a/ až c/ ust. § 421 ods. 1 CSP a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v zákone (§ 431 až § 435 CSP).

13. V ustanovení § 421 CSP je výslovne zakotvená záväznosť judikatúry ako nepriama záväznosť vyplývajúca z jej osobitej povahy, kde rozpor s judikatúrou zakladá možnosť dovolacieho prieskumu. Prípustnosť dovolania je upravená tak, že je toto prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

14. V prípade dovolania, prípustnosť ktorého vyvodzuje dovolateľ z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam. Závery o

(ne)prípustnosti dovolania prijíma dovolací súd na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 CSP). Výsledok posúdenia prípustnosti dovolania je teda podmienený tým, ako dovolateľ súdu vysvetlí (konkretizuje a doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky súdu a zároveň pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Tento dôvod prípustnosti sa teda viaže na ustálenú judikatúru najvyššieho súdu, ktorá nebola rešpektovaná zo strany odvolacieho súdu, a to konkrétne v tom, že odvolací súd zaujal iný právny záver, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach.

15. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Sama polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

16. Ak dovolateľ v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, nevymedzí právnu otázku a neoznačí ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum, hranice ktorého nie sú vymedzené. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach (o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli). Ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu. Na druhej strane, ale v prípade absencie vymedzenia právnej otázky a bez konkretizovania podstaty odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu s poukazom na tie rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré pre konkrétnu právnu otázku tvoria ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, nemôže najvyšší súd pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa (advokáta, ktorý spísal dovolanie a zastupuje dovolateľa), z vlastnej iniciatívy vyhľadávať všetky rozhodnutia dovolacieho súdu, týkajúce sa danej problematiky a následne posudzovať, či sa odvolací súd odklonil od názorov v nich vyjadrených; v opačnom prípade by dovolací súd uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum, priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) účelu ustanovenia § 421 ods. 1 CSP (pozri Števec M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK, str. 1382 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 14/2018, 2 Cdo 167/2017, 3 Cdo 28/2017, 5 Cdo 13/2018, 7 Cdo 114/2018, 8 Cdo 78/2017).

17. Žalobcovia 1/ až 3/, zastúpení advokátom, v dovolaní vyjadrili svoj nesúhlas s právnym názorom odvolacieho súdu (ako aj súdu prvej inštancie), že nepreukázali podmienky nadobudnutia vlastníctva ich právneho predchodcu vydržaním. Namietali rozpor právneho názoru súdov nižších inštancií s § 130 Občianskeho zákonníka. Podľa ich názoru nadobudnutie spoluvlastníckych účastí v nehnuteľnostiach na základe neformálnej zmluvy ich právnym predchodcom neb. E. V. v decembri 1953 bolo dobromyseľným užívaním dlhodobým, nerušeným až do dňa jeho smrti D.. S akcentom na nález Ústavného súdu SR č. I. ÚS 151/XXXX z 3. mája 2017 mali za to, že odvolací súd sa ústavne konformným spôsobom nevysporiadal s nadobudnutím vlastníckeho práva ich právneho predchodcu, ktorý mal na základe jeho dobrej viery nehnuteľnosti v držbe, preto sa napadnutým rozsudkom odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a Ústavného súdu SR (viď bližšie bod 2. tohto rozhodnutia). Z uvedeného je tak zjavné, že dovolatelia nesúhlasia so záverom súdov nižších inštancií o zamietnutí ich žaloby o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, pričom tento záver súdov bol výsledkom procesu komplexného vyhodnotenia skutkových okolností prejednávanej veci, ktoré v konaní vyšli najavo a ktoré v rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov súdy viedli k právnemu záveru a prijatiu ich rozhodnutia. Pokiaľ teda dovolatelia namietajú nesprávnosť skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov odvolacím súdom; touto nesprávnosťou však nie je možné odôvodniť dovolanie, ktorého prípustnosť dovolatelia vyvodzujú z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Ako bolo už vyššie uvedené, len samotné spochybňovanie správnosti skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov súdom, či sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia, prípadne kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní žalobného nároku,

významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 CSP a § 432 ods. 2 CSP.

18. Zhrnúc uvedené dovolací súd môže len konštatovať, že žalobcovia 1/ až 3/ nevymedzujú nimi uvádzaný dovolací dôvod (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP) spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP. Nie je totiž možné argumentovať tým, že odvolací súd sa pri riešení právnej otázky, od ktorej záviselo jeho rozhodnutie, odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu bez toho, aby dovolatelia poukázali aj na tie rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré pre konkrétnu právnu otázku tvoria ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu. Ak teda dovolatelia prípustnosť dovolania odôvodnili ust. § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, t. j. odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, potom mali v dovolaní výslovne zadefinovať relevantnú právnu otázku a uviesť, od ktorých rozhodnutí dovolacieho súdu predstavujúcich ustálenú súdnu prax sa odvolací súd pri riešení právnej otázky, od ktorej záviselo jeho rozhodnutie, odklonil.

19. Podľa § 447 písm. f/ CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi, alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

20. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobcov 1/ až 3/ v zmysle § 447 písm. f/ CSP odmietol.

21. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.